

نشریه دانشجویی بیان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال ششم، شماره بیست و هفتم، بهمن و اسفند ۱۳۹۹

گزارش مراسم روز دانشجو

دانشگاهیان محترم و کادر درمانی شرافتمندانه و نجیبانه مشغول خدمت رسانی به عموم مردم جامعه ایران هستند. این ده‌ها هزار نفری که به لطف خدا بهبودی و سلامتی یافته‌اند، مرهون تلاش‌ها و همکاری‌های کادر متخصص درمان کشور هستند. قبادی در پایان، با اشاره به فداکاری‌های کادر درمان اظهار امیدواری کردند، همه مردم جامعه قدر زحمات آنان را بدانند که برای استقلال، نجات و سرفرازی ایران خالصانه می‌جنگند و همه این تلاش‌ها در امتداد راه فداکاری دانشجویان شهید روز ۱۶ آذر است. در ادامه دکتر زهرا پارساپور، معاون

رئیس پژوهشگاه، دکتر حسینعلی قبادی، به‌عنوان اولین سخنران با اهدای سلام و درود به دانشجویان شهید، یاد و خاطره شهدای دانشجو را که قربانیان سلطه‌جویی آمریکا و خودپرستی دیکتاتوری داخلی بودند، گرامی داشتند. وی در ادامه از مدیریت فرهنگی بابت برگزاری این مراسم قدردانی کرد و اهمیت فداکاری شهدای دانشجو را یادآور شد. دکتر قبادی در ادامه با اشاره به شرایط امروز جهانی و جامعه ایران که تحت‌تاثیر شیوع ویروس کرونا قرار گرفته، خدمت نهاد دانشگاه را خدمتی صادقانه و پاک توصیف کردند و خاطرنشان ساختند

معاونت کاربردی‌سازی علوم انسانی و فرهنگی به مناسبت گرامی‌داشت ۱۶ آذر، روز دانشجو، مراسمی را برگزار کرد. این مراسم روز یکشنبه مورخ ۱۶ آذرماه از ساعت ۱۴ تا ۱۷، بصورت مجازی از طریق وبینار با حضور جمعی از دانشجویان، استادان و کارکنان پژوهشگاه برگزار شد. این مراسم با قرائت قرآن و خیرمقدم دکتر سلمان صادقی‌زاده، مدیر فرهنگی پژوهشگاه، آغاز شد، وی ضمن تبریک این روز به دانشجویان، دلالت‌های تاریخی، تاریحچه این نامگذاری و اهمیت نهاد دانشگاه و دانشجویان را در تاریخ معاصر کشور یادآور شد.

داشت که پژوهشگاه با آغوش باز از دانشجویان استقبال می کند و حضور در اینجا فرصت خوبی برای رشد و پیشرفت علمی آنان است و اظهار امیدواری کرد که این دوران کرونایی زودتر تمام شود و مجدداً همه در فضایی صمیمی و نزدیک دور هم جمع آییم.

دکتر ناصر تکمیل همایون، هیات علمی بازنشسته پژوهشگاه بعنوان سخنران بعدی، ضمن تشکر بابت برگزاری این مراسم و اهمیت دادن به این روز، به تاریخچه وقایع آن سالها و روزها اشاره کرد و خاطر نشان کرد، اعتراضات و تجمعات دانشجویی آن زمان برآمده از موضوعات مختلفی مانند تجدید روابط با انگلیس، نادیده انگاشتن خواسته های مردمی، توجه نکردن به قانون ملی شدن صنعت نفت و دستگیری دکتر مصدق بعنوان نخست وزیر قانونی وقت کشور

این معاونت یعنی مدیریت ترویج دستاوردهای پژوهشی، مدیریت نوآوری و کاربردی سازی و مدیریت فرهنگی را برشمرد و اهم وظایف آنها را خاطر نشان ساخت.

دکتر مصطفی عاصی، استاد و عضو محترم هیات علمی پژوهشگاه بعنوان سخنران سوم حاضر در این مراسم، ضمن عرض تبریک این روز، یادآور شد که این روز متعلق به دانشجویست و این دانشجویست که باید سخن بگوید. وی با اشاره به اینکه از فضا و روزگار دانشجویی شان سالها گذشته به مرور خاطرات آن زمانه پرداخت و اظهار داشت، شخصیت دانشجو با ورود به دانشگاه و به مرور زمان شکل می گیرد و تغییر می کند که این موضوع ناشی از حضور دانشجو در دانشگاه و ارتباطات و تعاملاتش با اساتید و بزرگان دانشگاه است. دکتر عاصی اظهار

محترم کاربردی سازی علوم انسانی و فرهنگی پژوهشگاه، ضمن عرض تبریک این مناسبت به همه و بویژه دانشجویان جدید الورود پژوهشگاه، نیمسال تحصیلی جاری را دومین نیمسال تحصیلی دانستند که در آن فضای آموزشی جدیدی را در دنیای مجازی تجربه می کنیم. در این فضای جدید، برنامه های آموزشی تغییر کرده و میدان دانشگاه (به تعبیر جامعه شناسی) را از همه گرفته است. ارتباطات انسانی استاد و دانشجو کمرنگ شده و تعاملات دانشجو را با دانشگاهیان به حداقل رسیده است. این شیوه جدید بر زیست دانشجویان نیز تاثیر گذاشته است چراکه؛ امکان فعالیت آنان در کانون ها، انجمن ها و تشکل های مختلف دانشجویی سلب شده است و موقتاً همه در این فضای جدید مجازی دور هم جمع شده اند. وی در ادامه مجموعه معاونت و مدیریت های سه گانه تابعه

امروزی نیز باید فعالیتهای علمی در میدان های عمومی را به سمت حل مسائل جامعه ایرانی پیش ببرد و سنت فکری و فرهنگی خود را بر ستهای غیرایرانی مقدم شمارد. آقای بهمن بنی هاشمی، دومین سخنران دانشجویی طی صحبتی کوتاه، ضمن تشکر از برگزاری مراسم گرامیداشت روز دانشجو، به این دوران کروناپی اشاره کرد و اظهار داشت که موهبت حضور در نزد اساتید بزرگ و گرانقدر از دانشجو گرفته شده و میدان بازی و عمل دانشگاه کمرنگ شده است. وی با اشاره به دست نوشته های مرحوم محمدعلی فروغی، اظهار داشت که هرچند کسی از اتفاقات آینده خبر ندارد و اگر کسی سال گذشته، این وضعیت کنونی را ترسیم می کرد، همه تعجب می کردند. ولی امسال را متفاوت با سالهای قبل بواسطه شیوه این بیماری ویروسی سپری می کنیم.

تقویم رسمی ثبت و ماندگار شد و با برگزاری مراسم های باشکوهتر، پیوندشان را با آن روز حفظ کردند. برنامه با بخش های متنوعی همچون؛ سخنرانی دانشجویان، برگزاری مسابقه در بین دانشجویان و برگزاری مناظره دانشجویی همراه بود. آقای آریا یونسی، اولین سخنران دانشجویی طی صحبتی کوتاه، ضمن تشکر از برگزاری مراسم گرامیداشت روز دانشجو در پژوهشگاه، بابت این فرصت صحبت کردن در جمع دانشجویان و اساتید اظهار خرسندی کرد و مهم ترین دغدغه اش را توجه به فرهنگ و سنت اصل ایرانی دانست که باید خوب فهمیده بشود و وظیفه دانشجو را زنده نگه داشتن آن عنوان کرد. همانطور که دانشجویان شهید، مسائل و مشکلات زمانه خودشان را فهمیدند و برای حل آنها کوشیدند، دانشجوی

بود و اعتراض دانشجویان فقط به موضوع روابط شاه با آمریکا محدود نمی شد. در روز ۱۶ آذر ماه سال ۱۳۳۲، محیط و جو دانشگاهها آرام بود و همه دانشجویان سر کلاس درس حضور داشتند ولی همزمان با ورود نیکسون، معاون رییس جمهوری وقت آمریکا، به ایران، نیروهای نظامی و انتظامی شاه وارد دانشگاه تهران شدند و به دانشکده فنی حمله کردند. در جریان این حمله شاه ساخته، به سوی دانشجویان تیراندازی شد و سه تن از دانشجویان شهید شدند و شماری دیگر نیز مجروح و زخمی شدند. این موضوع مقدمه ای برای ادامه تظاهرات روزهای بعدی شد و به مرور زمان سایر دانشگاه ها و شهرهای مختلف ایران یاد و خاطره شهدای این روز را گرامی داشتند و اجازه فراموشی آن روز را تا زمان پیروزی انقلاب ندادند. پس از پیروزی انقلاب نیز این مناسبت در

آقای مزروعیان، آخرین سخنران دانشجویی طی صحبتی کوتاه، ضمن تشکر از برگزاری مراسم گرامیداشت روز دانشجو به اهمیت موضوع انجام پژوهش در پژوهشگاه پرداخت و بیان داشت، فعالیت های پژوهشی دانشجویان ارشد تحت عنوان پژوهش ورزی بسیار مناسب و بجا بود که سایر دانشگاه ها و مراکز آموزشی چنین امکانی را ندارند. این فرصت مغتنمی بود که دانشجویان نزد اساتید خودشان، به پژوهش و تحقیق می پرداختند. وی اظهار امیدواری کرد که پژوهشگاه بتواند همانند سالیان گذشته جذب دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد داشته باشد و فارغ التحصیلان خود را به صورتی نظام مند حمایت نماید.

در ادامه مراسم، مسابقه ای میان دانشجویان حاضر در مراسم با هدایت و نظارت دکتر روح الله کریمی، مدیر محترم آموزش و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه، برگزار شد که دانشجویان، خانم ها؛ اردکانی، قندی و لطفی بعنوان برندگان نهایی معرفی شدند.

در پایان مراسم، مناظره ای میان دوتن از دانشجویان؛ خانم فولادی و خانم طاهری با موضوع مهاجرت از ایران، آری یا خیر؟ برگزار شد و در نهایت مقرر گردید به برندگان جوایزی اهدا شود.

هیچ چیزی بالذات مبتذل نیست

سعید مزروعیان؛
دانشجوی کارشناسی ارشد
رشته زبان و ادبیات فارسی

نسبت از واقعه‌ای که با آن روبرو می‌شود نهایت تأثیر را نمی‌پذیرد چون اساساً او، این اتفاق را از سنخ مواجهه نخستین می‌داند که نیستو بالاترین لذتی که او از رویارویی با امری زیبا می‌تواند کسب کند به درجه ناآگاهی او وابسته است یعنی هرچه در رویارویی با امری زیبا در درجه پایین تری از آگاهی باشد کیفیت و در نتیجه لذت بیشتری از ادراک زیبایی را تجربه خواهد کرد. می‌توان چنین گفت که هیچ امری نه بالذات زیباست و نه مبتذل. ارزش‌گذاری انسان بر امر تجربه‌شده مبتنی بر نحوه‌ی روبرو شدن با آن است. اگر برای نخستین‌بار تجربه شود آن امر احساسی را در ما می‌آفریند که متتها درجه‌ای است که ما در دفعات دیگر می‌توانیم از تکرار آن لحظه تجربه کنیم. این احساس می‌خواهد ترس باشد، نفرت باشد یا عشق تفاوتی نمی‌کند. در هر بار تکرار به دلیل خاطره‌ای که از نخستین رویارویی در ذهن نقش بسته درجه غافل‌گیری انسان کاهش می‌یابد مضاف براینکه هیچ دو تجربه‌ای شبیه هم نخواهد بود. در خصوص واکنش نسبت به رویارویی با امر زیبا هر انسانی با دیگری متفاوت است. امری که برای من زیبا به نظر می‌رسد

در نخستین دیدار به صورتی کلی ادراک شده است و این کل در ذهن مُدرک به صورتی ناسامان باقی مانده است و در موارد بعدی به دلیل توجه مُدرک به جزئیاتی که در ادراک کلی اولیه بر وی مکشوف نشده است هربار جزئیاتی دیگر از آن کل ناسامان از وی پوشیده می‌ماند. کشف پی در پی جزئیات جدید از زیبایی، مجرد از کلیت زیبایی و نیز دیگر جزئیات صورت می‌گیرد بدین معنا هر جزء مکشوف جدید خود در کسوت یک کل بر مُدرک آشکار می‌شود که بصورت ناسامان باقی میماند. بدین ترتیب می‌توان گفت زیبایی امری کلی است متشکل از جزئیاتی که هر کدام بصورت کلی بر مُدرک آشکار می‌شود. در واقع آرزوی رسیدن به آن خاطره‌ای که از نخستین ادراک امر زیبا در ذهن نقش بسته است آدمی را ناگزیر از تن دادن به تکرار می‌کند. اصرار بر این تکرار است که به ابتذال می‌کشد. مضاف براینکه به دلیل شبیه نبودن هیچ دو اتفاقی درواقع انسان بدون آنکه بداند هربار عالی‌ترین تأثیر خود را از یک اتفاق می‌تواند دریافت کند اما به دلیل آنکه او در این مرحله به دنبال حصول کیفیتی دیگر است پس آگاهی خود را در مواجهه بالا برده است و به همین

هر امر مبتذلی روزی زیبا تصور می‌شده است. ابتذال زاییده‌ی تکرار است. ادراک امر زیبا در نخستین تجربه‌ی رویارویی با آن در عالی‌ترین درجه رخ می‌دهد. معمولاً هدف از تکرار رسیدن به اوج‌گاهی است که در مرتبه‌ی نخست برای انسان رخ داده است؛ دلیل این امر را می‌توان چنین تفسیر کرد که مُدرک تصور می‌کند در رویارویی نخست چیزی را از کف داده است و این تصور ناشی از حال ناآگاهی‌ای بوده است که در آن لحظه بر وی مستولی شده است. زیرا زیبایی

ممکن است برای شما زیبا نباشد یا برعکس. باید پرسید دلیل این تفاوت آیا تنها تفاوت سلیقه‌هاست یا چیز دیگر؟ اصولاً معرفت و شناخت در ادراک امر زیبا تا چه اندازه دخیل است؟ در لحظه ادراک زیبایی آیا ما در هشیاری به سر می‌بریم که ادراک خود را مبتنی بر معرفت بدانیم یا خیر؟

به نظر حکمی قطعی نمی‌توان داد. اصولاً درک زیبایی بلاکیف است و در حوزه‌ی چگونگی محصور نمی‌شود. فرض کنید شما در حوزه‌ی ادبیات یک انسان عامی هستید و برای نخستین بار با یک بیت شعر روبرو می‌شوید و از آن لذت می‌برید؛ اگر فردی که تحصیلات ادبی دارد مانند شما برای اولین بار با آن بیت روبرو شود احتمالاً مانند شما با آن برخورد نمی‌کند زیرا او در این زمینه دارای معرفت و شناختی است که شما ندارید و ممکن است دلایل عدم زیبایی آن بیت را برای شما هم تشریح کند؛ دلایلی که قاعدتاً به عنوان عرف ادبی پذیرفته شده است اما قطعاً شما را در پذیرش اینکه دچار اشتباه شده اید قانع نمی‌کند. معرفت نسبت به هر چیزی در هر حوزه‌ی قطعاً ابتذال‌ستیز است همانطور که جهل پایه‌ی ابتذال است. اما اینجا این سوال پیش می‌آید که آیا ما در لحظه‌ی ادراک زیبایی در حال اندیشیدن به آن امر هستیم یا خیر؟

قطعاً خیر. ادراک زیبایی زاییده‌ی کشفی‌آنی است که قابل ثبت نیست؛ تلاش برای ثبت این ادراک اگر بر فرض محال ممکن باشد باعث می‌شود که آن کشف‌آنی از دست برود و دیگر چیزی برای ثبت شدن باقی نماند. همین کشف‌آنی و عدم فرصت برای ثبت است که باعث می‌شود خاطره‌ی آن در ذهن باقی بماند. اصولاً زیبایی امری گذرا و زودگذر است که لحظه‌ای کوتاه رخ می‌نماید. ادراک زیبایی پس از رویارویی اتفاق می‌افتد زیرا ادراک مبتنی بر هشیاری است. در لحظه‌ی شهود و کشف امر زیبا به دلیل وقوع یکباره‌ی اتفاق هیچ‌گونه اراده‌ای دخیل نیست و تعقل و تفکری صورت نمی‌گیرد تنها چیزی که در ذهن ثبت می‌شود کلیتی است که احساسی وصف‌ناپذیر را در خاطره‌ی انسان برجای گذاشته است. به عبارت دیگر انسان بواسطه‌ی اثری که از شهود زیبایی در جان خود احساس می‌کند به آن متمایل می‌شود و ادراک زیبایی در واقع ادراک اثر زیبایی است و نه حتی خاطره‌ی آن. در اینجا است که پس از استقرار حواس و برقراری هشیاری ذهن به تجزیه تحلیل امر زیبا می‌پردازد. گفتیم که زیبایی بصورتی کلی بر انسان مکشوف می‌شود و چون در لحظه‌ی انکشاف هشیاری در میان نیست تجزیه و تحلیلی هم صورت نمی‌گیرد. ذهن با خلق مدام

لحظه‌ی تجربه‌شده به تجزیه‌ی زیبایی کمک می‌کند اما در این بازآفرینی چند اتفاق رخ می‌دهد. اولین اتفاق این است که ذهن با اثری که از لحظه‌ی شهود ثبت کرده است اقدام به بازآفرینی اصل واقعه می‌کند. به عبارت دیگر ذهن زیبایی را محاکات می‌کند آن هم نه بر مبنای اصل آن بلکه بر مبنای اثری که از آن تجربه کرده است. یعنی اثری که از زیبایی در جان انسان نقش بسته است جای خود زیبایی را می‌گیرد و چون مبنای نادرست است بازآفرینی نیز ناموفق صورت می‌گیرد و به همین دلیل است که هیچگاه خاطره‌ی نخستین فراموش نمی‌شود.

دومین مسئله این است که بازآفرینی از طریق ذهن صورت می‌گیرد و ذهن در آن لحظه در نازل‌ترین درجه‌ی آگاهی قرار داشته است و به میزان فاصله‌ی خود از لحظه‌ی شهود در بازآفرینی ناموفق خواهد بود. مسئله دیگر این است که ذهن در بهترین حالت نمی‌تواند همه‌ی کیفیت را بازآوری کند و در هر تلاش قسمتی از لحظه را بازمی‌آفریند. اثر زیبایی که با آن باقی مانده است تمام آن چیزی است که ادراک می‌شود. به میزانی که اثر زیبایی در انسان دیرپاتر باشد تمام چیزهایی که آن زیبایی را به خاطر می‌آورند می‌توانند از آن وام بگیرند و عشق انسان به آن امر زیبا دوام خواهد داشت.

شاعر منتقد

بهمن بنی‌هاشمی؛
دانشجوی دکتری
رشته زبان و ادبیات فارسی

است. در تصور ما شاعر در موقعیتی ناهشیار اثرش را خلق می‌کند. در تصور غالب، شعر ماهیتی الهام‌گونه دارد در صورتی که تحقیق و پژوهش و نقد ادبی نقطه مقابل این وضعیت است. یعنی منتقد و پژوهشگر هنگام نوشتن در وضعیتی خودآگاه قرار دارد و منطق و استدلال مهم‌ترین ابزار اوست. این وضعیت سبب می‌شود شاعر و منتقد یا شاعر و پژوهشگر در ذهن ما مانع الجمع باشد. گویی شاعر منتقد جمع ضدین و نقیضین است.

در حالی که زندگی انسان به هیچ وجه تک‌بعدی نیست. ممکن است هر کسی در موقعیتی خردگرا و منطقی باشد و در موقعیت دیگر بی‌منطق و خردگریز. از سوی دیگر همین تصور غالب نیز که می‌گوید شعر ماهیتی الهام‌گونه دارد و شاعران در وضعیتی ناهشیار و بدون منطق می‌سرایند، محل اختلاف است و جای نقد یا دست کم تدقیق بیشتر دارد که فعلاً با آن کاری نداریم. پیش‌فرض الهام‌گونه‌گی سبب می‌شود هرگونه احساس تصنع یا ساختگی بودن اجازه لذت هنری را از بعضی مخاطبان بگیرد. منظور از احساس تصنع برداشت

فرد نسبت به واژه‌ها و گزاره‌ها اگر اشتراکی هم داشته باشد این اشتراک صددرصدی نیست. سخن گفتن از معنا به نظر همان خون به خون شستن است که مولانا گفته. بگذریم. بحث بر سر مفاهیمی است که در دایره تداعی‌های دو لفظ "شاعر" و "منتقد" قرار می‌گیرد. شاید بارها با دوگانه شاعر و منتقد مواجه شده باشید. مواجهه ما با کسی که هم شاعر است و هم منتقد و پژوهشگر ادبیات معمولاً مواجهه‌ای تک‌بعدی بوده است. در ذهن ما ادیب و منتقد ویژگی‌هایی دارند که با ویژگی‌هایی که برای شاعران در ذهنمان داریم در تضاد است. بر ساخته‌های ذهن ما نسبت به این دو واژه تفاوت‌هایی دارد که ما را هنگام مواجهه با دوگانه شاعر و منتقد تحت تاثیر قرار می‌دهد و مجبورمان می‌کند وقتی کفه ترازو را به سمت یکی از این دو سنگین‌تر می‌بینیم به طور کل منکر وجه دیگر شویم یا حداقل موضع‌گیری‌مان نسبت به یکی از این دو وجه تغییر کند. در فرهنگ ما تصویری که از شاعر شکل گرفته یادآور نوعی جنون و پریشانی و منطق‌گریزی است حال آنکه ابزار منتقد و پژوهشگر آگاهی و منطق

ذهن ما معمولاً دیگران را تک‌بعدی می‌بیند و تناقض‌های رفتار آنها را درک نمی‌کند. یعنی ما هر آدمی را تحت چند عنوان برچسب‌گذاری می‌کنیم و تصور می‌کنیم آن شخص در تمامی ابعاد زندگی‌اش در چارچوب تصور ما رفتار می‌کند در صورتی که زندگی هرکس مملو از رفتارهای متنوع و گاه متناقض است. در واقع هر کسی هنگام مواجهه با پدیده‌ها پیش‌فرض‌هایی دارد که بر درک و دریافتش از آن پدیده‌ها اثر می‌گذارد. آنچه به عنوان معنا می‌شناسیم امری است کاملاً فردی. تداعی‌های ذهن هر

پژوهش گزاره‌های عاطفی تقلیل می‌یابد و گزاره‌های ارجاعی آن پژوهش را شکل می‌دهد. یعنی ذهنیت مخاطب در صحت مدعای اثری پژوهشی نقش تعیین کننده‌ای ندارد اما درباره شعر نقش مهمی ایفا می‌کند. به همین سبب مخاطب با پیش فرض "تصنع" و "تقلید" و "تاثیرپذیری" با شعر منتقد و پژوهشگر شاعر مواجه می‌شود. در تاریخ شعر فارسی نمونه‌هایی از این نوع مواجهه را می‌توان سراغ گرفت. همچنین نمونه‌هایی در تاریخ ادبیات یافت می‌شود که شعر شاعران بی‌سواد در ذهن مخاطبان وجهی "الهام‌گونه" به خود گرفته است.

این از تصور مخاطبان نسبت به الهام‌گونه‌گی شعرش می‌کاهد. در ذهن این دسته از مخاطبان، شعر پژوهشگران اصالتی ندارد و حتی ساختارشکنی‌ها نیز تصنعی به نظر می‌رسد. مخاطبان در شعر یک استاد ادبیات دنبال نشانه‌های تاثیرپذیری از شاعران دیگرند. البته در وجه عکس این قضیه، موضوع پذیرفتنی‌تر جلوه می‌کند. یعنی وقتی کسی که به شاعری شهره است سخنرانی، مقاله یا کتابی ارائه می‌دهد، راحت‌تر می‌تواند وجه پژوهشی پژوهشش را نشان دهد تا پژوهشگری وجه شاعرانه شعرش را. زیرا در شعر با گزاره‌های عاطفی مواجهیم و گزاره‌های عاطفی بخش زیادی از معانی و تداعی‌هایشان را از ذهن مخاطب می‌گیرد اما در یک

ذهنی آن دست از مخاطبان است و نه مصنوع‌سرایی به آن معنا که در تاریخ ادبیات فارسی سراغ داریم (مراجعه به اقوال تذکره‌نویسان و مخاطبان اشعار مصنوع نشان می‌دهد که تصور الهام‌گونه‌گی در این اشعار به مراتب بیش از اشعار غیرمصنوع بوده است. به عنوان مثال قصیده ناطق اصفهانی که سراسر مصاریع آن ماده تاریخ بازسازی حرم حضرت معصومه است، از سوی شاعر و مخاطبان معجزه تلقی شده است). گاهی در شعر یک شاعر منتقد هیچ اثری از تصنع هم دیده نمی‌شود اما چون او دانش ادبی خود را پیش‌تر به شکل مقاله و کتاب و سخنرانی نمایش داده، وقتی در شعرش شگردی شاعرانه به کار می‌برد مخاطبان‌ش را به یاد دانسته‌هایش می‌اندازد و

رشد و توسعه اقتصاد دیجیتال

سید بهنام صالحی؛
دانشجوی کارشناسی ارشد
رشته توسعه و برنامه‌ریزی اقتصاد

سال ۲۰۱۶ کلاس شوآب به خاطر تأثیرات بنیادی و اساسی اقتصاد دیجیتال از آن به عنوان انقلاب چهارم نام می‌برد. در نظر شوآب تا کنون جهان با چهار انقلاب رو به رو شده است. سه انقلاب صنعتی و یک انقلاب دیجیتالی که چهارمین انقلاب صنعتی نامیده می‌شود. به اعتقاد او انقلاب اول در قرن ۱۸ و ۱۹ با ساخت راه آهن و موتور بخار شکل گرفته است. انقلاب دوم صنعتی در قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ با اختراع برق، شکل‌گیری زیرساخت‌ها برای تولیدات انبوه و ساخت کارخانجات امروزی به وجود آمده است. انقلاب صنعتی سوم با اختراع نیمه رساناها، کامپیوترها آغاز شد و با اینترنت و تلفن همراه توسعه یافت. به اعتقاد شوآب در انقلاب صنعتی چهارم، فناوری دیگر ابزاری برای خلق سیستم نیست و خود، خالق سیستم‌های جدید است که در آن کسب و کار و فناوری، لازم و ملزوم یکدیگرند و وابستگی بشر به فناوری به بالاترین حد رسیده است. در این اقتصاد محصولات و خدمات تحت تأثیر سونامی دیجیتالی شدن قرار دارند. دیجیتالی شدنی که نه تنها به معنی ظهور کالاها و خدمات جدید دیجیتالی است؛ بلکه غالب کالاها و خدمات سنتی که پیش از این غیردیجیتالی عرضه می‌شد نیز در این اقتصاد

به اقتصاد دانش‌بنیان که در دهه ۱۹۸۰ مطرح شد نسبت می‌دهد. این مجموعه به تعریفی از اقتصاد دانش‌بنیان می‌پردازد که در آن دانش به عنوان منبعی مورد مطالعه قرار می‌گیرد که بر خلاف دیگر منابع مستهلک‌شونده می‌تواند بارها و بارها مصرف شود. این تعریف به خوبی به ظرفیت‌های نهفته در حوزه اقتصاد دیجیتال اشاره دارد. تامپسون در سال ۲۰۰۴ بعد از انتشار کتاب اقتصاد دیجیتال دن تپسکات و گذر از حباب دات کام که اقتصادی بر پایه اینترنت معرفی شده بود از ورود اقتصاد جهان به پارادایم جدیدی به نام اقتصاد دیجیتال خبر داد. او بر خلاف تپسکات که تعریفی از اقتصاد دیجیتال ارائه نداده بود اقتصاد نوین را با یک مفهوم فراتر از اینترنت که بر تمام بخش‌های تولیدی و خدماتی اقتصاد تأثیر گذار است، معرفی نمود. پس از تامپسون، اقتصاد دیجیتال با نگاه محدود گماها و جلال الدین (۲۰۰۶) ادامه می‌یابد که اقتصاد دیجیتال را تنها منحصر به فرآیندهای اصلی اقتصاد می‌دانستند. در مقابل اتکینسون و مکی (۲۰۰۷) با نگاه گسترده به اقتصاد دیجیتال می‌پردازند و کاربرد فراگیر فناوری اطلاعات در تمام ابعاد اقتصادی شامل کارکرد درونی سازمان‌ها، مبادلات میان آن‌ها و میان افراد معرفی می‌نمایند تا در

اصطلاح اقتصاد دیجیتال در سال ۱۹۹۵ با تألیف کتابی به همین نام توسط دن تپسکات متولد شد درحالی‌که پدیده اقتصاد دیجیتال سال‌ها قبل‌تر از این تاریخ آغاز شده بود. این پدیده به سرعت بخش‌های مختلف اقتصاد را تحت تأثیر خود قرار داده است به گونه‌ای که تشخیص و مرزبندی حجم گسترده این تغییرات و تأثیرات حتی برای کارشناسان هم بسیار مشکل است. اقتصاد دیجیتال همچون دیگر پدیده‌ها یک روند تکاملی دارد. سیر تکامل این پدیده با اقتصاد اطلاعات در دهه ۱۹۷۰ آغاز شد، اگر چه سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، ریشه پدیده فوق‌الذکر را

محدودیت‌های اقتصادی فدرالی و ایالتی با افزایش حدود ۲۱/۵ درصدی در ثروتشان رو به رو نموده است. در حالی که در همین بازه زمانی ۳۸ میلیون نفر شغل خود را از دست داده و بیکار شدند. پیگیری روند شکل‌گیری اقتصاد دیجیتال به خوبی اهمیت رشد و توسعه این حوزه را برای ما روشن نمود. همان‌طور که اشاره شد روند دیجیتالی شدن امروزه با بحران کرونا تشدید شده و در حال تخصیص سهم بیشتری به حوزه اقتصاد دیجیتال است. کشور‌های آمریکا با سهم ۳۱/۶ درصدی و اقتصاد چین با سهم ۳۰ درصدی اقتصاد دیجیتال از تولید ناخالص داخلی در بالاترین رتبه اقتصاد دیجیتالی قرار گرفته‌اند. متوسط سهم اقتصاد دیجیتال هم در سطح دنیا ۱۵/۵ درصد است. سهم اقتصاد دیجیتال در اقتصاد ما بر اساس اعلام وزارت فناوری اطلاعات سهم ناچیز ۶/۵ درصدی است.

شیوع یک ویروس اقتصاد جهانی را با شرایط نامتعارفی رو به رو نموده است. این ویروس بخش حقیقی اقتصاد را مورد هجوم خود قرار داده و به سرعت تبدیل به یک بحران در سال ۲۰۲۰ شده است. طبق پیش‌بینی فدرال رزرو ویروس کرونا تولید ناخالص اقتصاد جهانی را در سال ۲۰۲۰ با انقباض حدود شش درصدی رو به رو خواهد نمود. این ویروس از ابتدای حضورش کسب و کارها را به تعطیلی کشانده و میلیون‌ها نفر را بیکار کرده و به رکود اقتصادی دامن زده است. حوزه اقتصاد دیجیتال در این بین شرایط کاملاً متفاوتی را تجربه می‌کند و بر خلاف سایر حوزه‌ها با استقبال رو به رو شده است. بر اساس گزارش نشریه‌ای تی اف بحران کرونا پیشروی شرکت‌های حوزه فناوری و اقتصاد دیجیتال را افزایش داده و ثروت افراد این حوزه را در مدت زمان ۱۸ مارس تا ۱۹ می سال ۲۰۲۰ در اوج اعمال

به مرور تحت تاثیر فناوری‌ها قرار خواهند گرفت. انقلاب صنعتی چهارم در تحقق پیش‌بینی‌ها هم با رشدی بسیار خیره‌کننده و فراگیر همراه بوده است. به طوری که بر اساس پژوهش حوزه کسب و کار هاروارد در سال ۲۰۱۶، ۱۶ درصد کسب و کارها به صورت کاملاً دیجیتال، ۶۱ درصد از کسب و کارها به صورت هیبرید (بخشی به صورت دیجیتال و بخش دیگر آن به صورت سنتی) و تنها ۲۳ درصد از کسب و کارها به صورت کامل فعالیت داشته‌اند. در سال ۲۰۱۸ نیز اقتصاد دیجیتال تحول نوینی در حوزه کسب و کار ایجاد کرد و بر اساس رتبه‌بندی فورچن با شرکت‌های اپل با ارزش بازار ۸۵۱ میلیارد دلار، الفبا با ارزش بازار ۷۱۹ میلیارد دلار، مایکروسافت با ۷۰۲ میلیارد دلار، آمازون با ۷۰۰ میلیارد دلار و فیسبوک با ۴۶۴ میلیارد دلار تبدیل به ارزشمندترین حوزه اقتصاد شود. از ابتدای سال ۲۰۲۰

اسکان دانشجویان پسر پژوهشگاه در خوابگاه شهید مطهری دانشگاه علامه طباطبائی

نظر به پیگیری‌ها و هماهنگی‌های صورت گرفته از سوی معاونت کاربردی سازی علوم انسانی و فرهنگی، پس از سال‌ها حدود ده نفر از دانشجویان پسر در مقطع تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه از خوابگاه‌های خودگردان به خوابگاه دولتی نقل مکان کردند و اسکان آنها در خوابگاه شهید مطهری دانشگاه علامه طباطبائی انجام شد.

همچنین قرارداد خوابگاه دخترانه آسایش به دلیل شرایط کرونا (از آنجاییکه کلاسها بصورت غیر حضوری می باشد) فسخ گردیده و پیگیری در خصوص اسکان دانشجویان در خوابگاه علامه طباطبائی ادامه دارد.

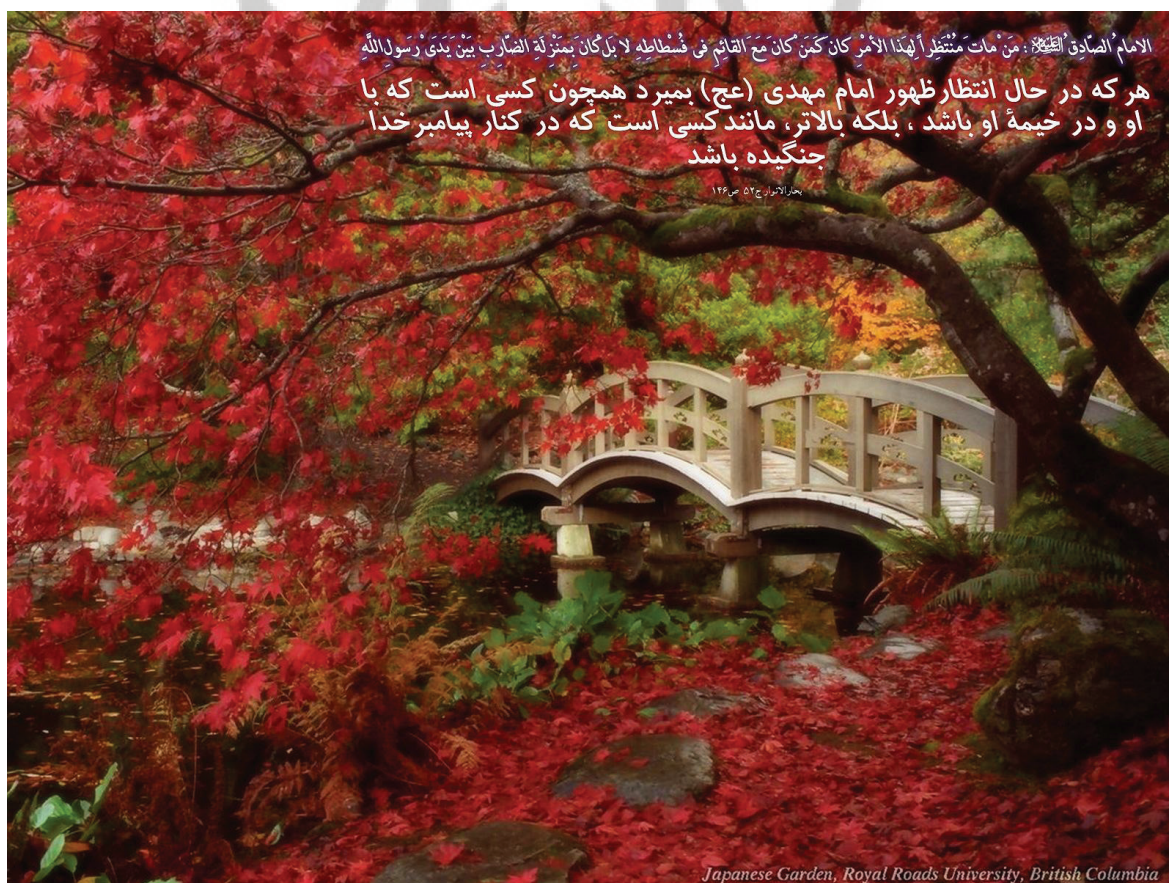

شعر دانشجویی

رفتم از خویش و فراسوی رسیدن دیدم
چشم را بستم و بی عینک دیدن دیدم
دود را بی مدد شعله کشاندم تا اوج
باد را آنسوی صحرای وزیدن دیدم
صاف تا بی طرفستان حقیقت رفتم
معرفت را درجاتِ نرسیدن دیدم
آنچه را دایره کون و مکان می نامید
قطره ای دیدم و در حال چکیدن دیدم
آدمی را به تکاپوی عرق ریز حیات
مرغ سرکنده در حال تپیدن دیدم
فارغ از زحمت پرواز، شکستم در خویش
بال و پر سوختم و اوج پریدن دیدم
زندگی صحنه ای از پرده صیوررت بود
«بود» را جلوه ای از مصدر «ایدن» دیدم
نور تاریکِ دخان فاتحه در گوشم خواند
چه بگویم چه شنیدم که شنیدن دیدم

بهمن بنی هاشمی؛
دانشجوی دکتری
رشته زبان و ادبیات فارسی

شعر دانشجویی

الهه صابر؛
دانشجوی کارشناسی ارشد
رشته زبان و ادبیات فارسی

زیبایی ات به وسعت تنهایی من است
این غصه‌ها که دور و برم پرسه می‌زنند
غیر از تو را اگرچه ندانسته‌ام ولی
می‌خواهمت بدان که برآورده می‌شوی
حتی اگر بمیرم و خاک‌سترم کنند
من را به خاطرت بسپار ای رفیق دل
این زخم‌ها برای شناسایی من است
من روز حشر هم طمع عشق می‌کنم
تنهایی ام تمامی دارایی من است
حتما برای صبر تماشایی من است
نادانی ام نشانه دانایی من است
چون خواستن دلیل توانایی است
محشر زمان دیگر برپایی من است
این زخم‌ها برای شناسایی من است
این عادت همیشه دنیایی من است

معرفی نفرات برتر مسابقه ۳ دقیقه ای پایان نامه های دانشجویی پژوهشگاه

به همت معاونت کاربردی سازی علوم انسانی و فرهنگی پژوهشگاه، مسابقه دفاع ۳ دقیقه ای پایان نامه های دانشجویی با هدف تشویق و کمک به تقویت و پرورش مهارت های ارتباطی، ایده پردازی، فن بیان و خلاقیت های دانشجویی، کمک به تکمیل چرخه تولید علم و فناوری و تبدیل آن به محصول و ثروت و برقراری ارتباط بین پژوهشگاه و بازاریابی ایده های دانشجویی در بازه زمانی تیرماه تا مردادماه سال جاری برگزار شد.

هیات داوران پس از بررسی و ارزیابی آثار دریافت شده فارغ التحصیلان پژوهشگاه، سه نفر را بعنوان نفرات برگزیده به جشنواره ملی مسابقات ۳ دقیقه ای پایان نامه های دانشجویی معرفی کردند و در جلسه هیات محترم رئیسه پژوهشگاه مورخ ۱۶ شهریورماه و با حضور آقای دکتر قبادی، ریاست محترم پژوهشگاه، از آنان تقدیر بعمل آورند. اسامی برگزیدگان بدین شرح است:

* خانم طیبه شیخ ویسی
* آقای محمد یزدانی
* آقای علی کاووسی رحیم

گزیده عکس های این مراسم را در ذیل همین خبر می توانید مشاهده نمائید.

نشریه دانشجویی بیان

صاحب امتیاز: معاونت فرهنگی - اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیرمسئول: سلمان صادقی زاده

مدیر اجرایی: منوچهر صابر

همکاران این شماره: سعید مزروعیان، بهمن بنی هاشمی، الهه صابر، سید بهنام صالحی

کسب و کار دانشجویی

دانشجویانی که در زمینه خدماتی مانند ترجمه متون و تدریس زبان‌های خارجی مشغول به کار هستند، یا قصد فعالیت در چنین زمینه‌هایی را دارند و یا محصول یا خدمتی دارند که قصد اطلاع رسانی دارند در صورت تمایل می‌توانند آگهی کسب و کار مورد نظرشان را با هماهنگی معاونت فرهنگی در نشریه «بیان» بدون هزینه به چاپ برسانند.

صدای دانشجو

بنده در مرحلهٔ انجام پایان‌نامه هستم اما مشکلاتی از قبیل بسته شدن کتابخانه‌ها و منتفی شدن دسترسی به پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در ایراندک، موجب کند شدن انجام پایان‌نامه‌ام شده است. ما که صدایمان به جایی نمی‌رسد، حداقل شما که رسانه دارید صدای ما را فریاد کنید و از این طریق از طرف ما مطالبه داشته باشید. کتابخانه‌ها به خاطر کرونا جوری تعطیل شده که انگار بزرگترین اجتماع مردم آنجا صورت می‌گرفته است. ایراندک هم با چنین اقدامی، به‌طور کل ماهیت خود را زیر سؤال برد. ماهیت ایراندک مگر غیر از تسهیل‌سازی در امور پژوهش است؟

همکاری با تحریریه نشریه دانشجویی

از دانشجویان دعوت می‌شود ایده‌های جدید، پیشنهادها، انتقادات و همچنین آثار مکتوب، یادداشت‌ها، اشعار و دل‌نوشته‌هایشان را از طریق مراجعه حضوری به معاونت فرهنگی در طبقه اول ساختمان پژوهشگاه به مدیر مسئول تحویل دهند و یا از طریق ایمیل برای سردبیر ارسال کنند و برای ارتباط بهتر و بیشتر در جلسات ماهانه تحریریه نشر شرکت کنند.

خدمات مشاوره

دانشجویان گرامی می‌توانند در زمینه ارتقای مهارت‌های ارتباطی، مشاوره خانواده، مشاوره پیش از ازدواج، مشاوره زوجین و خانواده از سرکار خانم میر خشتی کمک و راهنمایی بگیرند. برای هماهنگی می‌توانید به آدرس gmailcom@fereshmirk4 ایمیل بزنید. ایشان در اسرع وقت با شما تماس می‌گیرند.